

armer & bein

BLADET FOR PROTESEBRUKERE 3/2008

Jørn Kvamme,
Daglig leder

Kristine Tillung,
Fysioterapeut

Øystein Furnes
Solheim,
Kundeservice

Jan Meurk,
Salgssjef
Orto Norge AS

Ortopro er et Norsk firma som ble grunnlagt i 2001 av Jørn Kvamme.

Ortopro arbeider med forskjellige store og velkjente produsenter av protesedeler.

Våre kunder er Ortopediske Verksteder i hele Skandinavia.

Jørn Kvamme som grunnla Ortopro er utdannet ortopediteknikker i tillegg til selv å være en protesebruker.

Dette håper vi i Ortopro er en god ballast for å kunne velge de beste produkter som er tilgjengelig på markedet til glede for deg som protesebruker.

Det arbeider for tiden 5 personer i Ortopro:

Øystein Solheim har ansvar for kundeoppfølging og han er ekspert på vår på såler og innlegg.

Kristine Tillung, salgsansvarlig for ortosemarkedet, Asle Reigstad, økonomiansvarlig, Jan Meurk, selger i Sverige og Jørn Kvamme, daglig leder.

Blatchford

KX06 CaTech swing and stance

Hydraulisk kne med behagelig og presis bevegelse i stå og sving fasen. Et av de beste aktive knær. Produsert med høykvalitetsakslinger for behagelig bevegelse i lang tid. Revolusjonerende geometri gir svært jevn overgang fra stå til sving fase. Trygg og god å stå og gå med.

TT Pro Demper med torsjon

Prisvinnende støtdemper som minsker torsjonskrefter for pasienten.

Brio30 Adjustable Heel Height Devise

Justerbar ankel for hælhøyder på 0,0 - 2,5 cm. Gir mulighet til å bruke forskjellige sko etc.

Navigator Foot

Multiaxial fot. Perfekt for vanlige aktiviteter på jobb, i hjemmet etc.

ORTOPRO AS

MØLLENDALSVEIEN 1 - 5009 BERGEN - NORGE

TLF.: +47 55 20 61 00 - FAX: +47 55 20 61 01

E-POST: post@ortopro.no

Utgiver: MOMENTUM/LFA,
Postboks 49 Skøyen 0212 Oslo.
Utkommer 4 ganger årlig.

Layout: Reklamebyrået Magma
Trykk: Wisa Grafisk AS

REDAKSJONEN I ARMER & BEIN

Astrid Elisabeth Sperre Østerud
Styremedlem LFA
astsper@online.no
T: 95 20 34 51

Arne R. Larsen
Leder LFA
Lårprotesebruker
E-post leder@lfa.no
Tlf. 9176 6771

Geir Bornkessel
Nestleder Momentum
Kne-exprotesebruker
geir.bornkessel@momentum.nu
Tlf. 9828 3356

Nils-Odd Tønnevold
Styreleder, Momentum
Legg og lårprotesebruker
E-post nils.odd.tonnevold@momentum.nu
Tlf. 9828 3355

Internett:
www.lfa.no
www.momentum.nu

Annonser:
Kontakt Astrid Elisabeth Sperre Østerud
astsper@online.no
T: 95 20 34 51
eller
Nils-Odd Tønnevold
nils.odd.tonnevold@momentum.nu
tlf. 9828 3355

Forsiden: Lillian Perret.

*“Det er bedre å tenne et lys
enn å forbanne mørket”*

KOMMENTAR

Sommeren er på hell og høsten har meldt sin ankomst flere steder i vårt langstrakte land. De fleste av oss har sikkert hatt en fin sommer, om ikke alle uker har vært like fine over hele landet, så har vi vel opplevd både gode soldager og varmt vann i sjø og tjern, slik at det gikk fint å få avkjølt kroppen.

Samarbeidet med bladet mellom våre to foreninger utvikler seg positivt, føler at vi er på rett spor, savner litt mer LFA stoff, men våre lokallagsledere, samler sikkert opp litt etter hvert materiell til bladet.

Uke 34 møttes Nils Odd Tønnevold, Paul Hagen, Franck Tore Larsen og undertegnende Arne Randolph Larsen til et møte for å snakke om samarbeidet i likemannsarbeidet og skoloring av likemenn.

Jeg mener resultatet etter samtalene, hvor vi ble enige om, målet for oss alle er det samme, vi ønsker og gi både nyamputerte og andre, i samme situasjon, støtte og hjelp, alle vi protesebrukere kan få behov for å snakke med en likesinnet en gang i mellom og da er likemannen god og ha.

“Kvalitet i opplæring og utøvelse av likemannsarbeidet”

Vi plukker ut det beste fra begge foreningenes opplæringsmateriell, koordinerer og samarbeider lokalt. ID kort til alle som blir godkjente likemenn, det blir den, lokale likemann/kvinne/pårørende kontakter som arrangerer kurs, når LFA / Momentum legger opp til kurs, er det mulighet, for begge foreningers medlemmer å delta.

Ved utførelsen av likemannsarbeidet, skal ikke foreningstilhørighet nevnes, vi er likemenn og ikke medlemsververe, i denne gruppen på fire var det bred enighet om dette.

Paul Hagen blir koordinator for Momentum og intill Inger Biseth har fått den opplæring hun føler hun trenger, skal Arne R. Larsen være kontakten til LFA

Ha en riktig god høst, ikke glem jakten

*Med en livsglad hilsen
Arne Randolph Larsen
Likemannsarbeider
Landsforeningen for Amputerte*

INNHold:

Arve- og gaveinfo	s. 4	Kjærlighet på pinne	s. 14-20
Vi gratulerer	s. 5	Vannskidager på Radøy	s. 21-23
Natalie du Toit	s. 6-7	Armer & Bein x-ord	s. 24
En viktig utstilling	s. 8-9	Lokale kontaktpersoner	s. 30-31
Førstereis til Paralympics	s. 10-12		

Vil du gi, eller testamentere en gave til fordel for arbeid blant protesebrukere?

I Norge finnes det i dag ca. 5000 mennesker som mangler en eller flere kroppsdeler mangler som følge av dysmeli (medfødt), sykdom eller ulykke. LFA og Momentum arbeider for at mennesker med amputasjon skal få et bedre liv.

Det vi gjør, er blant annet:

- Finansiere forskning på amputasjons og fantomsmerter, amputasjonskirurgi, gangtrening
- Inspirere til nytenkning og bidra til forbedring av proteser og ortopedi-teknisk service
- Besøke amputerte og pårørende på sykehus og rehabiliteringssenter (likemannstjenesten)
- Drive kursvirksomhet og opplæring av likemenn
- Arrangere temakvelder og weekend samlinger for amputerte og pårørende
- Utgi medlemsblad og informasjonsmateriell
- Drive lobbyvirksomhet overfor politikere og myndigheter innen relevante områder
- Vise utstillingen Livsglede for å spre livsglede og informasjon om livet som protesebruker

For å fortsette dette arbeidet er vi avhengige av støtte økonomisk. Det vi mottar av det offentlige hjelper, men det er ikke nok for å kunne utføre alle de viktige oppgavene som er nødvendig. Uten tilskudd, sponning, arv og gaver må vi si nei til folk som trenger oss.

Ved å gi en gave nå eller å testamentere til vårt arbeid kan du hjelpe oss å hjelpe flere amputerte og pårørende. Vi har laget et hefte med informasjon om dette som du kan få på forespørsel.

Vennligst kontakt oss hvis du ønsker å hjelpe oss økonomisk og lurer på hvordan du kan gjøre dette til Nils-Odd Tønnevoll på telefon: 40 00 43 60 eller til Erik Ax på telefon 24 10 24 00.

Testamentariske gaver

Gratis brosjyre:
"Testamentariske
Gaver",
Ring telefon
40 00 43 60 eller
24 10 24 00

Du kan eventuelt sende e-post
til: info@momentum.no
eller til: post@lfa.no.

**Vi gratulerer Mariann Vestbøstad med
bronsemedalje på 100 meter rygg!**

Foto: Eli Didriksen

– Jeg tenker ikke engang på at jeg mangler et ben

Tekst: Kurt Haugli, Aftenposten

Foto: Scanpix

Cape Town, 2001: Alt var kaos.

I veibanen lå Natalie du Toit, et av Sør-Afrikas største svømmetalenter, og ropte: "Jeg har mistet benet! Jeg har mistet benet!"

Cape Town 2001. Det er året etter at hun ikke klarte å kvalifisere seg til OL i Sydney.

Morgenens treningsøkt er unnagjort. Hun er 17 år, drømmer om OL-deltagelse i Athen og er på vei til skolen på sin scooter. Plutselig raser en bil ut fra en sidevei. Sjøføren treffer Natalie du Toit.

Den venstre foten blir hardt skadet. Til slutt mener legene at det ikke er noen vei utenom. De amputerer like over kneet.

Men dette er ikke bare historien om en tragedie.

Tre måneder senere var hun i bassenget.

– Jeg ville bare tilbake til livet. Jeg ville svømme fire timer om dagen og jeg ville ha meg et arbeid.

LANGE LØP

Med rå viljestyrke startet hun kampen for å komme tilbake. Det måtte bli lang-

distansesvømming. Mindre enn to år etter ulykken – i 2002 – kvalifiserte hun seg til finalen på 800 meter fri i Commonwealth Games.

Men hun klarte ikke å kvalifisere seg til Athen 2004. Nok en gang brast drømmen om et OL for du Toit. Hun deltok samme året i Paralympics og vant fem gull.

AV MED BENET

Natalie du Toit kler ikke bare av seg treningsdressen før hun går i vannet. Hun tar også av seg det venstre benet.

– Svømming er min lidenskap, noe som

jeg elsker. Når jeg går ut i vannet føles det som om det ikke er noe galt med meg. Da er jeg fortsatt som alle de andre. Jeg har den samme drømmen.

I motsetning til sin landsmann Oscar Pistorius, som har prøvd å kvalifisere seg til

400- meter med to amputerte ben og springfjærproteser som erstatning, har hun ingen hjelpemidler i vannet. Hun er bare svømmeren med ett ben.

Du Toit slapp rettslig kranjel på samme måte som Pistorius. Hun bare svømte fort nok i kvalifiseringen og ferdig med det.

Dermed ble hun den første noen gang som deltar i olympiske leker med kun ett ben.

– Jeg tenker ikke engang på at jeg mangler en fot, sa 24-åringen etter at hun kom opp av vannet på rostadion i Beijing i går. Da hadde hun svømt seg inn til en 16. plass på 10 km langdistansesvømming.

BURDE FÅTT GULL

En av hennes store drømmer ble oppfylt. Hun var 1.22 minutter bak vinneren russiske Larisa Ilchenko. Etter en bitter og knallhard konkurranse hvor svømmerne beskyldte hverandre for å ha brukt alle tjuvtriks i boken, hadde de et godt ord til overs for én deltager.

– Natalia bør få en egen gullmedalje. Hun er så sterk og modig, sa gullvinner Ilchenko etter at de vel var kommet opp av vannet og du Toit igjen hadde kledd på seg sitt kunstige ben.

Natalie var godt fornøyd tross den beskjedne plasseringen. Og deltagelse i et OL ga mersmak.

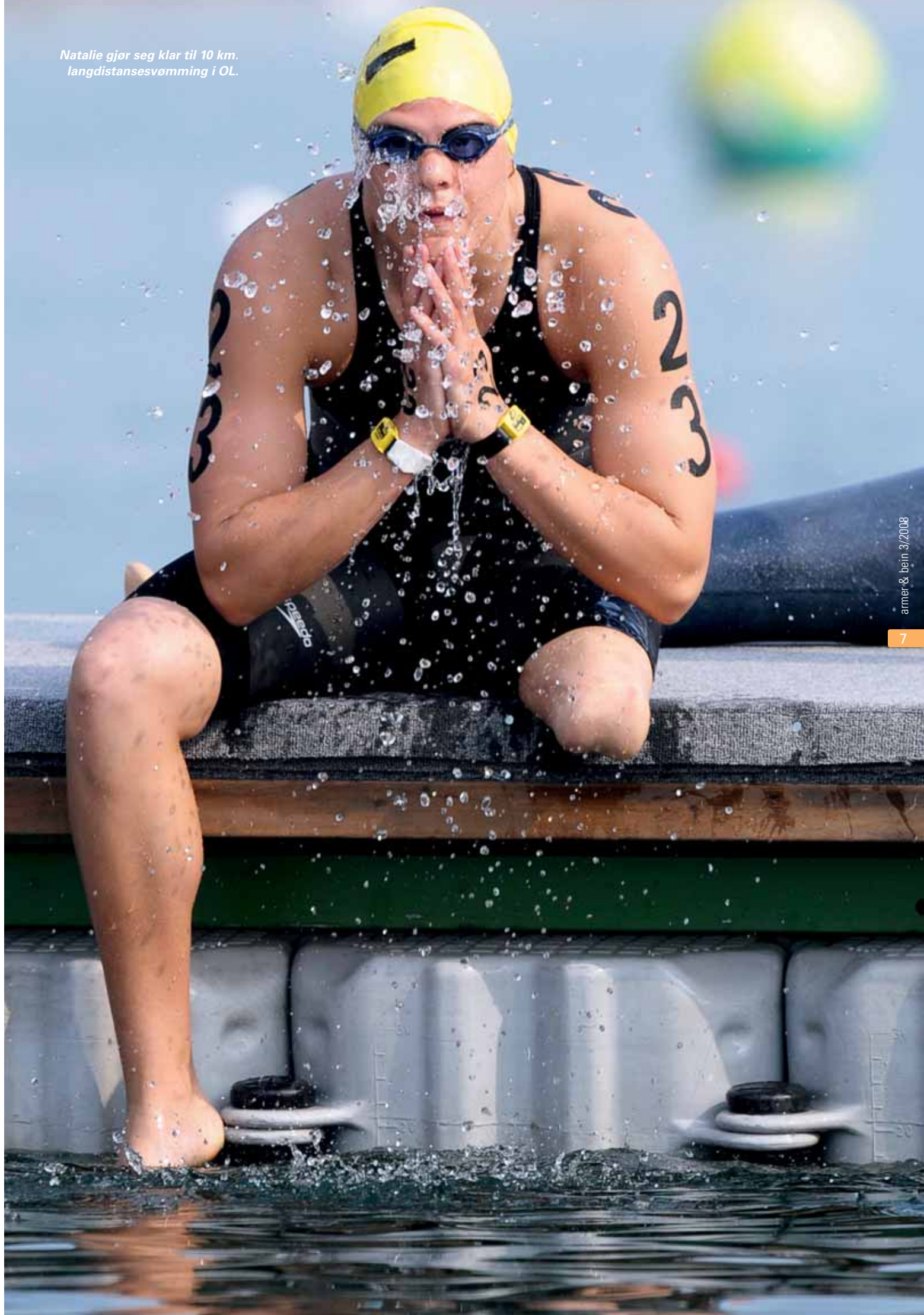
– Nå satser jeg på deltagelse i London 2012, sa hun.

Men aller først skal 24-åringen delta i Paralympics hvor hun er favoritt i flere øvelser.

Når hun blir spurt om hva som er hemmeligheten bak det hun har oppnådd er hun klar: – Det er ingen hemmelighet. Jeg har ikke noe teknisk eller fysisk triks som kompenserer for mangelen av et ben. Bare hardt arbeid.

”
*I går svømte
24-åringen inn
til en 16. plass
(av 25) på
“maratondistansen” 10 km.
Med ett ben!*

Natalie gjør seg klar til 10 km.
langdistansesvømming i OL.

En viktig utstilling

Tekst og foto:

Eivind Biering-Strand

Utstillingen «Livsglede» en foto-utstilling av «benløse fugler» skal fjerne tabuene rundt det å leve med proteser. Nå har den kommet til Mosjøen.

– En viktig og god utstilling. Det er bra at det kommer frem at også handikappede kan vise glede, og ha et liv som er likeverdig med alle andre.

Det sier Helge Hjulstad fra Elsfjord, som var til stede på utstillingsåpningen torsdag. Han har selv hatt leggprotese i 40 år, etter han ble skadd i en arbeidsulykke som 17-åring. I dag jobber han som forstander i pinsemenigheten i Mosjøen og mener humoren som utstillingen representerer, kan være med å fjerne tabuer rundt det å leve med proteser.

– Folk med proteser blir fortsatt beglodde på stranda. Derfor er det mange som gjemmer seg bort. Men vi også en av alle andre. Hvorfor skal vi gjemme oss bort, spør han?

Gjennom en uttrykksfull serie fotografier i sorthvitt, viser den anerkjente fotografen Dag E. Thorenfeldt at det går an å utstråle stor livskraft og glede, selv om du er protesebruker. Bildene preges av et muntert uttrykk og benytter seg til dels av burlesk humor. Utstillingen ble åpnet i 2001 på Rikshospitalet av prinsesse Märtha Louise. Den har siden gått sin seiersgang over hele landet, og

ROSTE ARBEIDET: Varaordfører i Vefsn, Mildrid Søbstad tror utstillingen kan bidra til å synliggjøre mennesker med funksjonshemninger og få friske mennesker til å sette mer pris på livet.

skal nå stå en måned på Sjøsidens senter i Mosjøen. Det er Momentum – foreningen for arm- og benprotesebrukere – som står bak initiativet.

Varaordfører i Mosjøen, Mildrid Søbstad, roser Momentum for arbeidet med å synliggjøre tabubelagte problemstillinger.

– Fortsatt er det slik at funksjonshemmede ofte blir usynliggjorte, de trekkes seg unna. Denne utstillinga viser dem i sammenhenger du ikke er vant til å se dem. Den viser at det går an.

– Og ikke minst lærer den kanskje oss som er friske til å sette mer pris på livet. Jeg oppfordrer mange til å komme og se den, sier hun.

– Vi jobber for å synliggjøre hva samfunnet tjener på at funksjonshemmede kommer seg raskt tilbake i arbeidslivet igjen, sier Fredrik Johansen, styremedlem i Momentum Nordland og ansvarlig for utstillingen i Mosjøen. Han har selv vært protesebruker i 32 år, og ser lyst på livet.

– Mottoet for utstillingen er at «Det er bedre å tenne et lys enn å forbanne mørket». Gjennom vårt arbeid i Momentum, ser vi hvor viktig det er å peke på livsgleden. Det er godt mulig å smile og være glad selv om man har protese. Det gjelder å være positiv, sier Johansen.

POSITIV:
Helge Hjulstad fra Elsfjord har levd med leggprotese i 40 år, og tror utstillingen kan være med å spre livsglede både hos protesebrukere og folk flest.

PÅ ÅPNING: Fylkesleder i Momentum Nordland Lillian Perret. Varaordfører i Mosjøen, Mildrid Søbstad og styremedlem i Momentum Nordland, Fredrik Johansen.

Marianne Mæland debutant i Paralympics

Tekst: Gisle Breivik

Foto: Privat

– Jeg gråt, men jeg gråt av glede. Så glad var jeg! Ordene tilhører Marianne Mælum. Førstereisjenta til Paralympics. Å få bli del av den olympiske familie er noe alle idrettsutøvere drømmer om. Men har du mistet kroppsdeler vil drømmen føles være enda mer uoppnåelig. Marianne Mæland (21) lot seg aldri stanse av manglende kroppsdeler. For der det er vilje er det også en vei.

Armer & Bein klarer få tak i Marianne mellom treningsøkene. Hun er akkurat hjemom en tur etter å ha vært på treningsleir i Hellas. Om tre dager setter hun kursen mot Asia. Først er det precamp i Shanghai. Her skal deltakerne akklimatisere seg slik at de ikke

plages av varmen og tidsforskjellen når konkurransene tar til i Beijing. Selve Paralympics varer fra 6.–17. september. – Da landslagstreneren ringte og fortalte at jeg var tatt ut trodde jeg ikke på han. Det var for fantastisk til å være sant. Egentlig husker jeg ikke så mye av det, jeg begynte å gråte. Jeg gråt, men

jeg gråt av glede. Så glad var jeg. Deltaelse i Paralympics er noe jeg har hatt som en drøm, men egentlig trodde jeg ikke at jeg ville få den oppfylt.

MIRAKELET

Det at Marianne i det hele tatt er i live skyldes en god porsjon flaks. Da hun var fire år gammel havnet hun under en slåmaskin hjemme på gårdstunet. Hun mistet høyre arm og venstre fot. Hælen på den amputerte venstrefoten ble brukt til å redde høyrefoten.

Gjennom hele oppveksten har Marianne vært fysisk aktiv, og hun har spilt mye volleyball. Hun har også hatt sansen for

de skrå bredder og var russerevysjef på videregående. Etter videregående dro hun på revyfolkehøyskole hvor hun gikk på revylinjen. Men nå er hun tilbake på Sørlandet hvor hun bor, trener og jobber som kirketjener i Austad kirke.

BEGYNNELSEN

Mariannes svømmeeventyr startet for vel ett år siden. Etter en oppfordring fra fysioterapeuten begynte hun å svømme fordi det ville bidra til å myke opp ryggen hennes. Hun og to venner trente sammen. En gang i uken møttes de og

En glad Marianne etter NM.

svømte 1000 meter. Dette ga mersmak. Så Marianne satt like greit i gang med å trene på egenhånd. Hun meldte seg også inn i Vågsbygd Svømmeklubb. At Marianne er et talent utenom det vanlige viste seg under årets NM. Da svømte hun inn til NM gull på 100 meter bryst på tiden 2.03,92. Dette viste seg å være godt nok til å få billett til Paralympics-kvalifiseringen i Sheffield i England. I kvalifiseringen svømte hun så raskt at det holdt til å få billett til Beijing.

UNIKT TALENT

Ifølge Mariannes klubbtrener Geir Thorstensen er det ganske unikt at man kommer på landslaget etter vel 1 års aktiv trening. – Marianne er et talent jeg sjeldent har sett. Siden hun alltid

”
*Jeg gråt,
men jeg
gråt av glede.
Så glad
var jeg!*

*I slutten av mai var
Marianne Mæland
(t.v.) på høydesamling
i Sierra Nevada med
blant annet Mariann
Vestbøstad.*

har vært fysisk aktiv hadde hun et godt treningsgrunnlag vi kunne bygge videre på.

Da Marianne meldte seg inn i svømmeklubben begynte hun med svømmegrenen crawl. Etter hvert skiftet hun over til bryst fordi det falt seg bedre slik ut fra hennes fysiske forutsetninger. Marianne har en meget god spenst i det

benet hun har i tillegg har hun er god arm. Kombinasjonen av disse to tingene danner et godt grunnlag for en brystsvømmer.

I dag svømmer Marianne 2500-3000 m 5-6 ganger i uken. Enkelte vil hevde at dette ikke er så mye til å være en toppidrettsutøver som Marianne. Men da må man huske på at hun bare har en

arm som hun må bruke til alt. Dermed er det begrenset hvor mye trening hun tåler. Selv om hun ikke kan trene så mye selv er Marianne en inspirasjonskilde for andre i svømmeklubben. – Marianne er vårt eneste medlem med et handikap. Men hun er den med best humør. For andre såkalt funksjonsfriske svømmere blir det vanskelig å klage over at de har

Marianne i fint driv mot nye rekorder

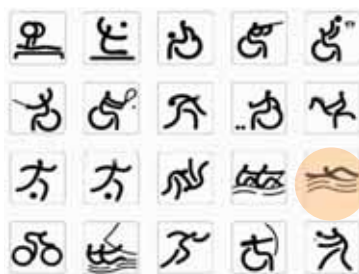
vondt både her og der når de står ved siden av Marianne. Det å ha henne med setter ting inn i et litt større perspektiv. I tillegg er hun den eldste aktive svømmeren i klubben. Og hennes gode holdninger og seriøse innstilling er inspirerende for de yngre.

FYSISK AKTIVITET SOM LIVSSTIL

For Marianne er den fysiske aktiviteten noe mer enn bare fritidsaktivitet. Til daglig finner vi henne på Universitetet i Agder hvor hun tar en bachelorgrad i idrett. Etter at hun er ferdig med bachelorgraden er målet å dra inn til Oslo og ta til på hovedfag i "Fysisk aktivitet og funksjonshemning" på Idrettshøgskolen.

– For meg er idrett like mye livsstil som det er uttrykk for livsglede. Hjertesaken min er å få mennesker med fysisk handikap til å bli mer aktive, og da tenker jeg

i første rekke på barn og unge. I dag har de ikke krav på å bli fulgt opp på en skikkelig måte i skolesammenheng. Dermed blir det til at de sitter og ser på når de funksjonsfriske har gym eller idrettsdag. Dette er en urett som må gjøres rett. Og jeg håper at jeg kan få bidra til at det blir et bedre tilbud for disse.

DEBUTANTEN

Alt skal være en første gang. Også i Paralympics sammenheng. Mariannes trener kommer ikke til å være med til Beijing, men han har forhåpninger til sin elev selv om hun er debutant.

– Den store prøven blir om hun klarer å håndtere alt det utenomsportslige stresset som sikkerhetskontroller og ikke minst 17.000 tilskuere i svømmehallen Boblen. Tidsforskjell og varme får de nok tilpasset seg til under precampen. Vi forsøker å forberede utøverne på hva de vil møte og hvordan de kan håndtere det. Uansett hvor mye mental trening man har før man drar hjemmefra vil en aldri klare å forberede seg 100 % til et så stort arrangement. Men jeg har visse forhåpninger til Marianne. Det har vist seg at hun vokser med forventningene. Det viser all fremgangen og ikke minst alle forbedringene av hennes personlige rekorder under stevner.

Marianne på sin side er mer forsiktig. – Klarer jeg å perse meg selv og komme under to minutter kan jeg bli blant de ti beste, men jeg tror det blir langt opp til en finaleplass 12. september. •

Harmony® e-pulse holder protesen din på plass!

Otto Bock®

QUALITY FOR LIFE

Vakuumteknikken i e-pulse-pumpen kombinert med en Polyuretanliner gir deg overlegen komfort.

Du justerer selv på en enkel måte hvor hardt protesen skal sitte ut i fra ditt eget aktivitetsnivå.

Otto Bock Scandinavia AB • Tlf. 23 14 26 00 • www.ottobock.se

Vedvarende sterke smerter i amputasjonsstumpen (ben)?

Mange pasienter som har amputert et ben opplever sterke vedvarende smerter i amputasjonsstumpen i mange måneder eller år etter operasjonen.

Til denne pasientgruppen finnes det i dag svært få legemidler med dokumentert effekt og få bivirkninger.

(Mange pasienter opplever også smertene som så ubehagelige at man unngår å bruke protese, og dette vil indirekte kunne påvirke livskvaliteten.)

Det pågår nå en klinisk studie der et nytt legemiddel skal prøves ut for behandling av denne type smerte. Det nye legemidlet skal smøres på den smertefulle stumpen to ganger daglig. Studien innebærer i alt 4 legebesøk med varighet på ca. 1 time og vil i alt strekke seg over 13 uker.

Studien vurderes av Statens Legemiddelverk og Regional komite for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk, Sør-Øst-Norge (REK Sør-Øst). Gjennomføring av studien avhenger av godkjenning fra ovennevnte instanser.

Dersom du har amputert et ben (lårben-, kne- eller leggamputasjon) for mer enn 6 måneder siden, har vedvarende moderate til sterke smerter i stumpen selv om proteser sitter/fungerer godt, og du er over 18 år, kan du kontakte ditt nærmeste studiesenter (se kontaktliste til høyre) for å få mer informasjon om prosjektet og eventuell deltakelse.

Sentrene er åpen for deg alle hverdager:

Spesialsykehuset for Rehabilitering

Stavern

Tlf.: 33 13 40 00 (kl 9-14)

Medi3 Innlandet

Hamar

Tlf.: 62 52 05 60 (kl 9-14)

Medi3

Ålesund

Tlf.: 70 11 70 00 (kl 8-21)

Medi3

Sjølyst Medisinske

Senter Oslo

Tlf.: 23 08 43 00 (kl 9-16)

Kjærlighet på pinne

Tekst: Knut Folkestad

Foto: Bjørn Erik Rygg Lunde

Lillian Perret har mistet foten, men ikke livsgleden.

En dame har sittet i rullestol i to år på grunn av problemer med sirkulasjon og smerter i bena. Etter to år må benet amputeres på grunn av sirkulasjonssvikt. OrtoCare Nordland hadde protesen klar, det var tid for prøving. Opp å stå!

– Da så damen dumt på oss. "Men jeg har jo ikke gått på to år", sa hun. Ja, men nå har du ny fot. Damen reiste seg opp og gikk sine første skritt på to år. Hun begynte å strigråte. Og var sint fordi de ikke hadde amputert henne tidligere.

FRA BILVERKSTED

Det er Morten Wilmann som forteller historien. Han er daglig leder hos OrtoCare Nordland. Bedriften, som tidligere het Nordland Ortopediske Verksted, har elleve ansatte og omsatte for 20 millioner kroner i fjor. Men noen lukrativ bransje er det ikke. Ingen ortopediske verksted i landet har større fortjeneste en 5 – 10 %.

– Vi har ikke lov til å tjene penger på utstyret og delene. Det eneste vi tjener penger på er arbeidstimer. Det er som en melkekvote, der vi i løpet av et år får utlevert et vist antall timer. I år kan vi produsere 15.000. arbeidstimer, forklarer Wilmann. De arbeidstimerne bruker OrtoCare Nordland til å lage fottøy,

ortoser og proteser. Orto-ser er et ortopedisk hjelpemiddel som skal erstatte en tapt funksjon, mens proteser enkelt forklart skal forsøke å erstatte en tapt lemsdel.

Det er vanskelig å unngå å kommentere at verkstedet til OrtoCare ligger rett ved siden av bildele-butikken til Autoparts. Den kommentaren har de ansatte for lengst blitt vant til. At OrtoCare på toppen av det hele har en bilmekaniker blant sine ansatte, hører også med til historien. Raymond Karl-sen kom fra mekanikerjobb hos O.P. Fure. Han jobber fortsatt med understellsbehandling, som Morten spøkefullt sier det. Men det var en overgang fra å skru Chevrolet til å jobbe med benproteser. Noe av det første Raymond opplevde var en person som svimte av i forbindelse med målingen av en stump.

Den slags reaksjoner var ukjent for Raymond. For alle tåler å se en bil uten hjul, om man i det hele tatt skal forsøke seg på en sammenligning.

– Det ble litt kaotisk da følget til pasienten svimte av. Det var jo en ny situasjon for meg, sier Raymond.

– Du opplevde kanskje ikke det på bil-verkstedet?

– Nei, det var lite av det.

RETT FRA GATA

Raymond Karl-sen er ikke den eneste med allsidig arbeidsbakgrunn. Morten

”*Det eneste kravet er at man er dyktig med hendene og har god formsans.*

Litt av en overgang. Raymond KArlsen kom fra bimekanikerjobb hos O.P. Fure til Ortocare Nordland. At folk besvimte på jobb skjedde ikke så ofte i bilbransjen. Unntatt, kanskje, når de fikk regningen.

var elektriker i Siemens ("da jeg sa opp, sa de spøkefullt at jeg skulle begynne med gipsfigurer") Ingvild Ramstad Larsen, som lager spesialskoene fra bedriften, jobbet tidligere som skomaker hos Den Norske Operaen.

– Teknikere hentes rett fra gata, man trenger ikke noen utdanning for å jobbe med det her. En protese skal jo helst ligne på det opprinnelige. Jeg jobbet som nevnt som elektriker. Jeg la inn strøm hos et ortopedisk verksted, og så ble jeg spurt om jeg ikke ville jobbe som tekniker. Jeg fikk jobben ei uke etterpå, sier Morten. Han forteller også at det på ingen måte er mange ortopediingeniører her i landet. Høgskolen i Oslo tar bare inn 12 studenter til studiet, som har opptak hvert tredje år. Nord-Norges kvote er på fattige én student. Som til gjengjeld kan tjene ganske bra i ettertid.

– Vi oppfordrer selvsagt nordlendinger til å søke. I dette yrket er det jobbgaranti. Lønna som ferdig utdannet ortopediingeniør ligger på mellom 350-500.000, sier Wilmann.

– Veldig mange i denne bransjen er utbrytere, folk som ønsker å starte for seg selv, etter å ha jobbet hos større ortopediske verksteder. Kanskje fordi selskapet de jobbet i var for gammeldags og tradisjonelt. Det var tilfellet for min del, sier Wilmann. Blant annet ønsket han mer bruk av data og andre tekniske nyvinninger.

– Vi er nok de unge rebellene i bransjen. I utgangspunktet var det bare to store verksteder i Norge. De delte seg opp på midten av 80-tallet, slik at det nå er fire store. Ut ifra disse er det nå tjue verksteder som har startet for seg selv. Mye har nok skyldtes interessekonflikter og tradisjoner. Det første vi kjøpte da vi startet her var scannerutstyr. Vi var først i Europa med det systemet vi valgte, sier Wilmann.

GIPS OG DATA

Scanning betyr blant annet at man blant annet bruker avansert datautstyr til å måle stumpen der protesen skal festes, i stedet for å lage en avstøpning i gips. Men at det fremdeles er et håndverk er det ingen som helst tvil om. Kåre Martin Hagen er ortopediingeniør, og står på

verkstedet med et slags sandpapir i hendene. Han pusser og sliper på noe som ligner halvparten av en massiv fotball.

– Vi skal lage en sykkelhjelm til en ung gutt. Vi har tatt en gipsavstøpning av hodet hans, fordi han ikke kan bruke vanlig hjelm. Han skal få en like tøff hjelm som alle de andre har. Han trenger en scooterhjelm også, så vi har snakket med et firma som lager snowboardhjelmer, sier Kåre Martin. Han regner med å bruke åtte arbeidstimer på oppdraget, som er bestilt av hjelpemiddelsentralen.

Arbeidet vil antakelig komme på rundt seks tusen kroner. Ortopediske verksteder i Norge har bare lov til å tjene penger på arbeidstimene, ikke på delene de bruker.

Men det går an å gjøre tilpasninger som ikke nødvendigvis koster så mye, men som likevel betyr mye for pasienten.

– Vi hadde en multihandikappet ungdom som var fotballgærn.

Da fant jeg noen fotballbilder på nettet, som jeg printet ut og støpte inn i protesen. Til en annen kar ordnet jeg et Pink Floyd-motiv fra Dark Side of the Moon, forteller Morten.

PSYKOLOGI

Men for proteser er det strengt tatt bare to ting som gjelder: Funksjon og utseende. Rikstrygdeverket legger selvsagt

”... for proteser er det strengt tatt bare to ting som gjelder: Funksjon og utseende”.

Hans Petter Aardalsbakke blant girps og plastbøtter. Selv om mye lages ved hjelp av data og avansert teknisk utstyr, er protesearbeid i høyeste grad et håndverk.

mest vekt på førstnevnte. For det er vel ikke sånn at kvinner gjerne vil gå i skjørt selv om de mangler en fot? Eller har lyst å gå i sandaler, og derfor ønsker seg en protese med kunstige tær og negler de kan lakke?

– Det koster såpass mye mer med naturtro proteser at trygdeverket sier nei. Du må ha et psykisk problem med å bruke vanlig protese. Og du må nærmest skrike deg til et dyrere alternativ, sier Kåre Martin Hagen. Å få laget en helt naturtro kopi av en fot koster femtisekst tusen kroner. Det kommer i tillegg til selve protesen til femti tusen.

– Mange sliter med at Rikstrygdeverket har satt føringer.

Leggproteser skal være sånn eller sånn. Når vi har pasienter som vil ha naturtro kopier har vi selvsagt lyst til å strekke oss lenger. Det ligger ganske mye psykologi i dette for pasienten, sier Morten. Som også opplever det helt motsatte.

– Alle har sine særegenheter. Noen vil absolutt ikke ha tær på protesene. Slip dem bort, sier de, tærne bare sliter ut sokkene!

– Dere kommer nært innpå pasientene?

– Ja. Vi møter ofte pasientene allerede på sykehuset etter at de har mistet en kroppsdel. Slagpasienter som må bruke skinner for å kunne gå igjen, har av og til fått ødelagt områder i hodet. Det kan gjøre dem både sinte, sure og trollete.

Ortopediingeniør Tor Henning Wiik hjelper Jan Arne Ludvigsen til nye turer i slalåmbakken. For ordens skyld, slalåmskoen er av normal type. Den ser bare litt mer avansert ut i denne sammenhengen.

Noen mister alle hemninger. Så det er en veldig spennvidde. Personlig synes jeg det er følelsmessig tyngst med multihandikappede unge, som sitter i rullestol, nesten uten kontakt med omverdenen. Og som må ha helstøpt korse sett for å kunne sitte oppreist, sier Morten. Som også opplever stor forskjell på motivasjonen til pasientene.

– Vi møter masse forskjellige folk. Du møter folk som har dysmeli og er født uten armer, og som har en enorm livsglede. Og så har du de som bare skal ha en spesialsåle til skoene, men som trygler og ber om at de må bli trygda, sier Morten.

”

Man kan stille seg spørsmålet om det er på dette området staten skal knipe på pengesekken.

KNEBØY

Inne på et av besøksrommene står Tor Henning Wiik sammen med Jan Arne Ludvigsen fra Bodø. De justerer en avansert skinne på Ludvigsens venstre fot. Ludvigsen skal til Sverige for å kjøre slalåm med familien, og det klarer han ikke uten ortopedisk hjelp. Og da er det selvsagt det ene beinet, ikke familien som er problemet. En håndballskade i 1977 førte til at korsbånd og begge menisker i venstre kne er borte. Og selv om Ludvigsen drev med idrett til lenge etter han passerte tretti, er skinna nå helt nødvendig for at han skal kunne stå på ski.

– Denne skinna er til fantastisk hjelp. Jeg hadde ikke klart å stå slalåm uten den. Jeg har hatt en sånn skinne i tifemten år nå. Men jeg savner å spille fotball, sier Ludvigsen. Etter noen små justeringer både med og uten slalåmsko er han fornøyd. Det blir alpintur til Jäckvik i helga.

– Det er bare 23 mil. Vi starter klokka halv sju om mårran, da er vi framme i bakken klokka ti, sier Ludvigsen. Tor Henning Wiik, som er ekspert i rommet, sier det bare er aktive toppidrettsutøvere som har den tiden det trengs for trene seg opp etter en korsbåndskade.

– Og det er kun midlertidig! Snakk med Atle Skårdal.

Jeg tror han sliter når han skal ut og inn

av bilen. Og han er vel bare et par og førti, sier Tor Henning. Han jobbet tidligere på et ortopedisk verksted i Oslo, med blant andre Bjørn Dæhlie og Steinar Hoen på kundelista.

– Det var vårt verksted som fikk Ånde Søndrål til å slutte å falle i svingene, smiler Tor Henning. Her i Bodø er stadig Glimt- og BHK-spillere innom. Dersom du husker den panterstripete ansiktsmasken til Stian Theting på Bodø/Glimt, så var det Wilmann som laget den. Og legger til at mønsteret var bestemt av Wilmann, ikke Theting.

TUNGVINT SYSTEM

I tillegg til barrieren det er for mange er å bruke protese, opplever mange byråkratiet rundt som ekstra vanskelig. Man kan stille seg spørsmålet om det er på dette området staten skal knipe på pengesekken.

– Hvis du spør brukerorganisasjonene er jeg sikker på at de svarer at det er et tungvint system å jobbe seg gjennom. Dersom du har fått erklæring fra en spesialist om at du trenger benprotese, gjelder den for enten ett, fem eller ti år. Da må du inn å vise at foten ikke har vokst ut igjen. Nå er det kommet en regelendring som sier at det er nok å gå til vanlig lege. Som må fatte nytt vedtak for hvert kalenderår, sier Morten. Han er ikke ukjent med byråkratiet han

heller, sett fra bedriftens synspunkt.

– Det er et byråkrati av en annen verden. Vi har brukt hundre tusen på et data-system for elektronisk fakturering, men må likevel sende papirkopier til trygdevesenet. Hver måned sender vi ut 1.500 papirlapper, sier Morten.

ALT PÅ DATA

OrtoCare Nordland har også vært med på å utvikle et motorstyrt kne. Ekspertene fra Tyskland og USA kom til Bodø for å være med på utviklingen av vidunderet. Kneet, med såkalt andregenerasjons kneledd, ble levert i mai i fjor. Det kostet åtte hundre tusen kroner å lage. Det så veldig robo-cop ut, sier Morten.

Noe av det beste han vet er å se programmer eller reklamer på National Geographic som viser tekniske nyvinninger på området.

– Søk på "power-knee" på nettet, så skjønner du hva jeg mener. Å se et kunstig kne på en tredemølle er ganske utrolig. Jeg vil gjerne ha alt over på data. Men også her er folk vant til å jobbe med hendene. Ikke alle ønsker å jobbe med dataskjermer og mus, sier Wilmann.

BEIN I NESA

Lillian Perret er styremedlem i Momentum. Foreningen skal spre livsglede gjennom informasjon, inspirasjon og muntrasjon. Lillian går

– bokstavelig talt – foran med et godt eksempel.

Lillian var bare fjorten år da hun fikk kreft. Året etter måtte hun fjerne beinet, og har levd et helt liv med protese fra hofta og ned. Det plager henne ikke nevneverdig, det trenger du ikke lese denne teksten for å forstå. Bare se på bildene.

– Jeg har en veldig vanskelig stump, langt opp på låret.

Den gangen var ikke operasjonene sånn som nå. Det var mer som et kutt med en giljotin. De levnet meg nesten ikke en sjanse for å overleve, sier Lillian.

Momentum er foreningen for arm og benprotesebrukere.

Foreningen har en rekke samlinger og tiltak som skal gjøre hverdagen enklere for protesebrukere.

På neste samling blir det blant annet foredrag om kosthold, og besøk av en sexolog.

– Det er mange som har det vanskelig. Det er jo bare å se på kvinner som har mistet det ene brystet og er helt nede i avgrunnen, sier Lillian.

Og for at folk med proteser skal få fritt

verkstedvalg. For selv om kompetansen er stor på alle verkstedene, har alle sine spesialfelt, eller nærmeretilknytningtilspesialavdelinger på ulike sykehus.

– Trygdekontoret vil sende meg til Tromsø, men jeg drar til Bergen for å kunne ta gangtrening samtidig. Verkstedet her i Bodø er glimrende på leggproteser, og jeg drar også dit når det er noe jeg trenger her, sier Lillian.

Det er mange protesebrukere i Bodø, men ikke alle er like enkle å komme i kontakt med. Det ønsker Lillian å gjøre noe med.

– Alle trenger noen å snakke med som har vært og er i samme situasjon. Vi har som motto i Momentum at det er bedre å tenne et lys enn å forbanne mørket. Jeg er likemann og i den forbindelse ønsker vi en dialog med sykehuset, dersom det er noen der som er eller skal amputerte. Vi skal jo ikke være Jesus eller hva som helst. Bare være medmennesker. Komme med informasjon til pårørende og hjelpe andre med å takle problemene.

Det vil også spare sykehuset for enormt med arbeid, mener Lillian.

Den livsglade dama har bare ett lite hjertesukk.

– Å ferdes rundt i Bodø på vinterstid er forferdelig.

Vind og glatt og ikke strødd, sier Lillian.

– Det er da jeg skal si at du har jo bare én fot å knekke?

– Jeg er ikke redd for å miste det andre benet, jeg er redd for å knekke protesen! Sier Lillian med et smil.

Vannskídager på Radøy

Tekst: Magma, Gisle Breivik

Foto: Magma, Tor Chr. Larsen

En flott formiddag i august. Enda er det 20 grader i vannet og med en svak bris på sjøen. Vi er ved øyen Radøy i Lindås kommune utenfor Bergen. I vinter ble den nyutviklede XT-9 protesen testet ut på slalåm- og telemarksski, nå sto neste steg for tur – vannski! Tre spente protesebrukere og tre ortopediingeniører og en tekniker fra Atterås Ortopediteknikk venter på en prøvetur med vannski i Bergen.

Amerikaneren Jarem Frye utviklet protese kneleddet XT-9 som var tilegnet sportslige aktiviteter. Den ble testet ut på fjellklatring, og ski samt vannsporten wakeboard. Men den har ikke blitt testet

ut på vannski. Med sitt unike kneledd er den enkel å tilpasse de forskjellige sportsgrenene. Selve kneet består av enkle innstillingsmuligheter og en sterk stålfjær i kneleddet. Dette gjør at brukeren kan bøye seg frem- og bakover.

Atterås Ortopediteknikk, har dannet et eget skiteam som sørger for at protesebrukere kommer seg ut på ski; Atterås Prosthetic Ski Team. Denne helgen inviterte ski teamet til noen dager med "vannskicamp" for låramputerte. Ole Bjarte Austevoll 38 år protesebruker fra Austevoll i Hordaland – tidligere fisker arbeider nå som lærer. Christoffer Golden 19 år protesebruker fra Farsund i Vest-Agder – student med friår. Christoffer Reusch 28 år fra Bergen. Han er protesebruker selv og er ortopeditekniker-lærling hos Atterås Ortopediteknikk. Anna Sutton 24 år utvekslingsstudent på ortopediingeniørstudiet fra

"University of Strathclyde" i Skottland. Thomas Nielsen Ortopeditekniker og kvalitetsansvarlig, Christian Ystebø Ortopediingeniør, Miriam Aglen Hollerud, ortopediingeniør, og Kjetil Atterås ortope-

Miriam Aglen Hollerud monterer vannskiene.

Justeringer av av Kjetil Atterås. Christoffer Golden i vannet.

Alt klart!

Ole Bjarte Austevoll i full fart.

diingeniør og daglig leder – stilte mannsterke fra Atterås Ortopediteknikk i Bergen.

PROTOTYPE (?)

Vannskiene som blir benyttet er i utgangspunkt videreutviklet, med modifikasjoner, fra vannski tilpasset for barn. Det betyr at de er festet sammen av en bevegelig plate foran på skiene for å kunne holde seg rett og ikke krysse eller gå ut fra hverandre. Opplæringen på vannskiene med protesen XT-9 skjer via en 3-trinns prosess. Ved første forsøk er tauet fra båten festet i ski og til det

tradisjonelle håndtaket til vannskiutøveren. Når utøveren mestrer denne måten å stå på vannski, fjernes trekktauets til vannskiene slik at utøveren kun holder i håndtaket. Siste trinn på mestringsstigen er å fjerne den bevegelige koblingen mellom skiene, slik at en står på skiene på vanlig måte. Og da begynner selve viljestyrken til å mestre oppgaven.

Du ligger i vannet og gir klarsignal til at båten kan begynne å trekke deg opp på vannflaten. Er du først kommet deg opp på beina, lærer du fort hvordan du skal finne balansen.

1, 2, 3 – DET VAR DET!

Det var litt frem og tilbake om hvem som skulle starte vannskitestingen, det ble til slutt Ole Bjarte fra Austevoll. Han har lårprotese på venstre fot. Protesen ble montert på skien på land. Etter noen minutter med finjustering ble Ole Bjarte og protesen spent fast til de modifiserte vannskiene. Ole Bjarte satt seg med skiene og våtdrakten på første trappetrinn på bryggen. Båten ble hentet og linen festet til ski og til håndtak. Det ble en del prøvestarter med knall og fall før vi klarte å få den riktige vinkelen på linen i forhold til skiene og personens høyde.

Christoffer Golden synes "det var gala moro."

"Prototype" med tverrplater.

Knall og fall må regnes med – latteren satt løst.

"Det var gala' moro!"

– Christoffer Golden

Men etter hvert løste det seg og alt var bare moro.

– Vi var enige om at det var lettere å bruke protesen på slalåmskiene i vinter. Men alle som har stått på vannski, vet at det er vanskeligere. Det blir noe annet med bevegelig underlag kontra hardpakket snø i nedoverbakke, forteller Ole Bjarte.

– Strevde litt i begynnelsen, da vi ikke hadde fullt så godt trekk på båten som skulle dra oss. Men etter noen forsøk, kom det seg og jubelen satt løst fra oss på vannet og de som så på fra bryggen.

– Vi fikk oss noen morsomme stunder, for fall på vannski gjør mye av seg!

Etter Ole Bjarte, var det Christoffer Golden fra Farsund sin tur å prøve. Allerede fra starten av ble farten høy. Christoffer Golden ble etter hvert varm i trøyen og nektet nesten å gi seg. Krysskjøring i kjølvannet av båten og hopping på bølgene gikk som en lek.

– "Det var gala' moro!", sa Christoffer.

"Gala moro" er et uttrykk for at det er veldig moro, på ekte Farsund dialekt.

For Kjetil Atterås og teamet i Atteraas Prosthetic Ski Team, har XT-9 kneleddet gitt store muligheter.

– Vi i Atterås Ortopediteknikk blir frydet hver gang en prototype på hjelpemidler går så bra. Selv forsker vi videre på å utvikle hjelpemidler og proteser slik at de kan benyttes i andre sportslige grener i fremtiden. Vi håper også at brukere vil ta utfordringen som ligger i å teste ut de nye produktene for å vise seg selv og andre at de tar utfordringene.

nummer 3 - 2008

LØSNING AV ARMER & BEIN X-ORD NR. 2, 2008[illegible]

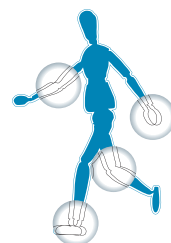
Optimal livskvalitet

– uansett situasjon, gammel eller ung. OrtoCare verkstedene arbeider for å optimalisere din livskvalitet i din hverdag.

OrtoCare består av syv COP-sertifiserte ortopediverksteder i Norge. Dette gir deg trygghet for at du får kvalitativt gode hjelpemidler og blir ivaretatt på beste måte i våre ulike verksteder. OrtoCarekjeden har fokus på god kvalitet, høy kundeservice og effektiv drift som skaper positiv effekt for kundene, verkstedene og NAV.

OrtoCare står for stor faglig kompetanse og har følgende grunnpilarer:

- COP - Code of Practice er et internasjonalt kvalitetssystem som sikrer best mulige tjenester til våre kunder/brukere.
- Profesjonell veiledning og leveranse av hjelpemidler av høy kvalitet til deg som kunde.
- God informasjon og kontakt med rekvirenter og helsepersonell i Helseforetakene.
- Videreføring av tillit, åpenhet i positiv og ærlig kommunikasjon med NAV.
- Yte god og menneskelig service. Kundene tas hånd om på en omsorgsfull måte.
- Det sørges for presis og hurtig levering og oppfølging.

Sammen for bedre kvalitet og service

Bergen: Atterås Ortopediteknikk AS – 55 27 11 00
Bodø: OrtoCare Nordland – Nordland Ortopediske Verksted AS – 75 50 74 20
Drammen: Buskerud Teknisk Ortopedi AS – 32 80 93 93
Barnetekniske AS – 32 82 30 18

Hamar: Norsk Teknisk Ortopedi AS – 62 57 44 44
Kristiansand: Ortopediservice AS – 38 14 45 80
Sandefjord: Teknomed AS – 33 45 45 33
Stavanger: Ortopediservice AS – 51 53 81 30

Kjeden OrtoCare skal gjennom sitt samarbeid til enhver tid ha fokus på å bedre kvaliteten på ortopediske hjelpemidler og bedre livskvaliteten for våre kunder.

Fri utfoldelse er vår spesialitet

Norsk Teknisk Ortopedi AS Vikaveien 17 - P.b. 10 - 2312 Ottestad
Tlf: 62 57 44 44 - Faks: 62 57 44 45 - nto@ortonor.no - www.ortonor.no

Kunnskap om brukernes behov er nødvendig for å finne den beste løsningen. Derfor bruker Norsk Teknisk Ortopedi mye tid og ressurser på å forstå hver enkeltts særlige behov. Vi analyserer behovene og utvikler hele tiden bedre løsninger, men vet at stadig fornyelse er nødvendig for å kunne møte morgendagens krav.

Norsk Teknisk Ortopedi har i en årrekke spesialisert seg på armproteser, det er vi alene om i Norden. Fordi vi tar kunnskap og fornyelse på alvor, har vi muligheten til å være først med nyvinningene og vi kan tilby den beste løsningen for hver enkelt.

I samarbeid med **ORTOCARE**

Hovedkontor, Møllendalsveien 8
Poliklinikk Betanien
Poliklinikk Fylkessykehuset Stord
Poliklinikk på gamleheimen i Odda
Avd. Ålesund, Moaveien 11
Tlf. 70 14 25 38 – Mobil 97 17 96 37

Vestlandets ledende ortopediske verksted

Vi har alt innen ortopediske hjelpemidler:

Proteser/ortoser for ben og armer
Ortopedisk fottøy/oppbygg/fotsenger
Spesialkorsetter – Innleggsåler
Kompresjonsstrømper – Brokkinde mm

Ta kontakt

Møllendalsveien 8, 5009 Bergen – Telefon 55 20 64 60 – www.drevelin.no – drevelin@drevelin.no

LFA og Momentum takker våre annonsører,
sponsorer og samarbeidspartnere for støtten av vårt arbeid
med å hjelpe amputerte og pårørende
til å se lyset i tunnelen!

POLIKLINIKK

Spesialister i
Ortopedisk kirurgi
tar imot pasienter
på instituttet
hver uke.

Tilbudet omfatter
polikliniske under-
søkelser med
diagnostisering og
nødvendig oppfølging.

Ortopedisk Service

Servicen omfatter vurdering, måltaging,
tilpassing og kontroll av ortopediske hjelpe-
midler som fotsenger, løpsinnlegg, såler,
sko, proteser, støtteskinner, korsetter mm.
Timebestilling: Tlf 32 83 04 15

Drammen
Ortopediske
Institutt AS
OFF. GODKJENT — MEDLEM AV NOF

Rosenkrantzgt. 17, 3018 Drammen
Tlf: 32 83 04 15 www.doi.no

Å være et
helt menneske,
er å føle seg
som et.

- proteser
- ortoser
- korsetter
- fotsenger og innlegg
- ortopedisk fottøy
- barnehjelpemidler
- sits

OCH
OCH ortopedi AS
www.och.no

Oslo & Akershus
23 28 82 00

Østfold
69 30 17 70

Telemark
35 56 15 50

Oppland
61 24 73 30

Møre & Romsdal
70 10 06 70

TOV AS

Trøndelag Ortopediske Verksted AS
St. Olavs Hospital, 7006 TRONDHEIM

Ditt behov - vår utfordring

Les mer om vår virksomhet på
www.tov.no

SERVICE MED ORTOPEDISKE OG TEKNISKE HJELPEMIDLER

Produkter

- Ben- og armproteser
- Ben- og armortoser; støtteskinner
- Korsetter
- Ortopediske spesialsko
- Innleggsåler og fotsenger
- Varmehjelpemidler for kuldeintoleranse
- Kompresjonshjelpemidler for brannskadet hud
- Sitteskall

Tjenester

- Vurdering av behov
- Måltaging og avstøpning
- Produksjon
- Trening og opplæring
- Justeringer og reparasjoner
- Etterkontroll og oppfølging
- Forskning og utvikling

[YOUR ROAD COMPANION]

1P110 HYDRAULIC KNEE

HYDEAL®

 **THUASNE
BEGAT**

Thuasne Bégat AB
Box 92050
SE-120 06 Stockholm
Tel: +46-8-618 74 50
Fax: +46-8-640 83 17
E-mail: info@begat.se
www.begat.se

REAL SOLUTIONS FOR REAL PEOPLE

LimbLogic™ VS

Säker vakuum suspension

Säker, pålitlig suspension tillåter brukare som Stacie att leva livet fullt ut. Tack vare den avancerade vakuum teknologin LimbLogic VS, sitter hennes protes kvar på ett säkert sätt. Systemets "ställ in och tänk inte på" teknologi kontrollerar kontinuerligt vakuum nivån i hylsan så säkerhet är aldrig något problem.

Med fjärrkontroll funktion, justerbar vakuum motor, ger LimbLogic VS en överlägsen vakuum suspension. Allt i en liten och kompakt enhet.

OHIO WILLOW WOOD®
free the body...free the spirit™

fostermor
dotter
ryttare
tränare
affärskvinna
brukare

FÖR MER INFORMATION RING OHIO WILLOW WOOD +46 (0)18 34 92 91 WWW.OWWCO.SE

Du er ettertraktet

Husker du alle de spørsmålene du hadde?
Alle de utfordringene du trodde var uoverkommelige? Hvor kan jeg få ordnet
med det ene og det andre? Følelsen av å være den eneste
som har det akkurat slik.

Slik behøver det ikke å være. Hadde alle hatt en likemann kunne hverdagen
ha blitt litt lettere. Å møte noen som har opplevd det samme kan bety enormt mye.
Det handler ikke så mye om hva du gjør, men at du er der og kan møte personen med respekt og åpenhet.
Det er ikke Supermann med stor S vi er ute etter. Vi er ute etter vanlige mennesker som vil utgjøre
en forskjell. Din sivilstand eller sosiale stand er uviktig. Det vi stiller som krav er at du
er over 20 år, har bearbeidet din egen amputasjon og har
tilstrekkelig avstand til eventuelle egne kriser.

VIL DU UTGJØRE EN FORSKJELL?

Som likemann får du full opplæring og du jobber noen timer i måneden.
Vi gir deg selvfølgelig oppfølging underveis. Likemannsjobben er ulønnet, men det betyr ikke at du ikke sitter
igjen med noe. De tilbakemeldingene vi får i fra våre likemenn er at de føler at de vokser og utvikler seg som
menneske av de utfordringene de møter.

SAMMEN ER VI STERKE!

Ta deg ellers gjerne tid til å lese gjennom våre hjemmesider som
du finner på www.momentum.no og www.lfa.no

VI TRENGER FLERE LIKEMENN!

Tror du dette er noe for deg, vennligst kontakt :

Paul Hagen (Momentum), tlf 98 28 33 58, Nils-Odd Tønnevold (Momentum), tlf. 92 20 16 26, Franck Tore
Larsen (LFA) tlf 90 82 21 75 eller Arne Randolph Larsen (LFA) 91 76 67 61.

Lokale kontaktpersoner

Vi er til for deg og dine. Ta kontakt!

Oslo og Akershus:

SVEN-ERIK BLIDBERG
sven.erik.blidberg@momentum.nu
T: 98 28 33 55

PER HOVDEN
perhovd@online.no
T: 90 55 84 76

Østfold:

ARNE FREDRIKSEN
arne.fredriksen@momentum.nu
T: 69 27 51 39

KARI JANSEN
T: 69 19 23 69

Hedmark:

RANDI MELLEM
rin-mel@online.no
T: 62 81 86 95

RUNE SØSTUEN
rune.sostuen@momentum.nu
T: 47 02 10 94, 62 42 53 58

Oppland:

TOR DALSHHEIM
tor.dal@frisurf.no
T: 97 79 37 14

KAI BEKKEMELLEM
986 68 210
kaibek@online.no

Buskerud:

FRANCK TORE LARSEN
franck-l@online.no
T: 90 82 21 75

HELGE BORGEVAD
helge.borgevad@momentum.nu
T: 90 70 55 45

Vestfold:

PAUL HAGEN
paul.hagen@momentum.nu
T: 98 28 33 58

ROLF ERIK STRAND
rolfestrang@hotmail.com
T: 41 33 94 80

Telemark:

BJØRN D. THORSEN
bjorn.thorsen@gda.no
T: 93 03 30 06

TOM H. CHRISTENSEN
tomchr@senswave.com
T: 90 72 72 25

Vest-Agder og Aust-Agder:

SVEIN UPSAHL
elsemarup@online.no
48 15 08 29

BJØRG NODELAND
bjorg.nodeland@momentum.nu
T: 38 15 70 03, 95 84 52 09

Rogaland:

MONA HØVIK
mona.hovik@momentum.nu
T: 99 03 05 07

JORUNN SVANEVIK
josvane@broadpark.no
T: 95 11 51 92

Hordaland:

GERRY MATHIESEN
gerry.mathiesen@momentum.nu
T: 55 31 44 50, 90 66 63 74

GISLE HAGENES
gihage@online.no
T: 90 66 56 42

Sogn og Fjordane:

GUNNAR SKAHJEM
gunnar.skahjem@momentum.nu
T: 91 37 49 94

Møre og Romsdal:

ALVHILD KVAMME IVERSEN
alvhild@breibandtilalle.no
T: 91 12 55 13

RONNY STRANDBØ
ronny.strandbo@momentum.nu
T: 90 79 92 78 (arb)

Sør-Trøndelag:

BJARNE AFRET
b-aftre@tele2.no
T: 90 12 28 45

MORTEN EIDE
morten.eide@momentum.nu
T: 97 69 67 70

Nord-Trøndelag:

KÅRE MÆHLEN
kare.mahlen@momentum.nu
T: 74 80 25 36, 95 82 64 91

Nordland:

PER MEBY (Bodø/Salten)
per.meby@momentum.nu
T: 75 58 01 35, 93 41 33 88

JAN-HENRY SØBERG (Vesterålen/
Lofoten)
janhenry.soberg@momentum.nu
T: 91 32 65 70

FREDRIK JOHANSEN (Ofoten/
Sør-Troms)
fredrik.johansen@momentum.nu
T: 41 67 78 36

Troms:
HÅKON GEBHARDT (Nord-Troms)
hakon.gebhardt@momentum.nu
T: 77 65 00 69, 41 64 03 50

ODD HARALD F. KRISTOFFERSEN
odd.harald@dnett.no
T: 93 62 38 92

Finnmark:
JILL HELEN NILSEN
jillhelen.nilsen@momentum.nu
T: 91 39 57 95

Sportskontakt:
KJARTAN HAUGEN
kjartan.haugen@momentum.nu
T: 90 57 86 15

Barn- og foreldrekontakt:
ARNFINN HELLAN
arnfinn.hellan@momentum.nu
T: 97 72 90 61

Pårørendekontakter:

Oslo og Akershus:
GERD BREKKE
gerd.brekke@momentum.nu
T: 95 79 57 90

Hedmark og Oppland:
LIV KARIN SØSTUEN
liv.karin.sostuen@momentum.nu
T: 47 02 10 94

Vestfold, Buskerud og Telemark:
TINE HAGEN
tine.hagen@momentum.nu
T: 92 49 71 97

Hordaland:
MARIT HAVRE NILSSEN
marit.havre.nilssen@momentum.nu
T: 92 03 06 16

Sogn og Fjordane:
SIGRUN LEIRPOLL
sigrun.leirpoll@momentum.nu
T: 49 10 56 13

Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag:
KARI MÆHLEN
kari.mahlen@momentum.nu
T: 74 80 25 36

Østfold:
LAJLA FREDRIKSEN
lajla.fredriksen@momentum.nu
T: 45 23 00 69

Nordland, Troms og Finnmark:
BENTE GEBHARDT
bente.gebhardt@momentum.nu
T: 41 64 03 50

MOMENTUM

Hovedstyret i LFA

Arne Randolph Larsen
Leder
leder@lfa.no
T: 37 04 24 48

Franck Tore Larsen
Nestleder
franck-l@online.no
T: 90 82 21 75

Karin Bekkemellem
Styremedlem
karinb@norgespost.no
T: 41 23 79 73

Per hovden
Styremedlem
perhovd@online.no
T: 90 55 84 76

Inger Biseth
Styremedlem
ingerbis@online.no
T: 95 16 40 11

Torstein Møller
Styremedlem
torsmoll@start.no
T: 91 16 15 81

Astrid Elisabeth Sperre Østerud
Styremedlem
astsper@online.no
T: 95 20 34 51

Alvhild Kvamme Iversen
1. Vara
alvhild@breibandtilalle.no
T: 91 12 55 13

Jan Simensen
2. Vara
jansimensen@hotmail.com
T: 92 81 84 92

Odd Harald F. Kristoffersen
3. Vara
odd.harald@dnett.no
T: 93 62 38 92

Hovedstyret i Momentum

Nils-Odd Tønnevold
Styreleder
nils.odd.tonnevold@momentum.nu
T: 98 28 33 55

Geir Bornkessel
Nestleder
geir.bornkessel@momentum.nu
T: 98 28 33 56

Elin Holen
Prosjektkoordinator
elin.holen@momentum.nu
T: 98 28 33 57

Rune Søstuen
Styremedlem
rune.sostuen@momentum.nu
T: 47 02 10 94, 62 42 53 58

Mona Høvik
Styremedlem
mona.hovik@momentum.nu
T: 99 03 05 07

Paul Hagen
Nasjonal likemannskoordinator,
paul.hagen@momentum.nu
T: 98 28 33 58

Lillian Perret
Styremedlem/leder region Nord
lillian.perret@momentum.nu
T: 91 76 11 81

Tine Hagen
pårørendekontakt
tine.hagen@momentum.nu
T: 92 49 71 97

Sten Sørum
Varamedlem
sten.sorum@momentum.nu
T: 93 00 10 27

Sven-Erik Blidberg
Varamedlem
sven.erik.blidberg@momentum.nu
T: 41 76 97 33

Talux® går overalt

Alle protesebrukere, uansett alder og aktivitetsnivå, har nytte av Flex-føttenes unike funksjon.

TALUX® er en allsidig Flex-Foot som gir deg et behagelig og jevnt gangmønster både ute og inne.

Protesefotens evne til å etterligne den naturlige ankelbevegelsen gir deg svært god kontroll og sikkerhet ved gange på ujevnt underlag.

Gå dit du vil med Flex-Foot.

TALUX® –
en allsidig Flex-Foot
som går overalt.

Kontakt din ortopediingeniør eller Össur Nordic +46 1818 2200, www.ossur.com, for mer informasjon.

Össur er et internasjonalt firma på det ortopediske markedet. Vi legger en stor del av omsetningen på forskning og utvikling og har for tiden 211 registrerte patenter.

Vår misjon er å utvikle og lage løsninger innenfor ortopedi som forbedrer menneskers liv. "Life Without Limitations" er vårt motto og ledstjerne.

Life Without Limitations®